

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนา รูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นโครงการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อหารูปแบบที่เป็นไปได้เหมาะสมกับสภาพการณ์ บริบทและความพร้อมของพื้นที่ระดับอำเภอ ในการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชน ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรชุมชนเพื่อความมั่นคง และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โครงการนี้เป็นการทดลองนำร่องด้วยกระบวนการชุมชนปฏิบัติ (Community of Practice) เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ และได้ซึ่งองค์ความรู้สู่การประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในอำเภออื่นต่อไป โดยโครงการมีวัตถุประสงค์ 5 ประการคือ

1. เพื่อให้เกิดฐานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่ม กองทุนสวัสดิการชุมชน และข้อมูลสถานการณ์ผู้ยากลำบากในอำเภอไชยา อย่างครบถ้วน ถูกต้องและสมบูรณ์
2. เพื่อให้เกิดกระบวนการเชื่อมโยงกลุ่ม กองทุนสวัสดิการชุมชน ให้พัฒนาเป็นเครือข่ายระดับอำเภอในอำเภอไชยา
3. เพื่อพัฒนารูปแบบ (Model) การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอที่หลากหลาย มีลักษณะยืดหยุ่น ซึ่งพื้นที่อื่น ๆ สามารถนำมาปรับใช้ได้
4. เพื่อให้เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอในอำเภอไชยา ดำเนินกิจกรรมร่วมกันในการดูแลจัดสวัสดิการสำหรับประชาชนกลุ่มผู้ยากลำบากในพื้นที่ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามศักยภาพ และทุนทางสังคมของกองทุนสวัสดิการระดับอำเภอ
5. เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เกิดจากการสังเคราะห์บทเรียนจากโครงการวิจัย และสามารถจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้

การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากองค์กรชุมชนทั้งหลาย โดยเฉพาะกลุ่มหรือเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งในเขตอำเภอ พร้อมทั้งการสนับสนุนจากส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ในการดำเนินโครงการจึงเน้นเทคนิคเชิงกระบวนการ ในขั้นตอนต่างๆประกอบด้วย

ขั้นเตรียมการ

1. การสร้างความเข้าใจทั้งในด้านความเป็นมาและเป้าหมายของโครงการที่ชัดเจน
 2. การสร้างการยอมรับ และให้การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐที่มีอาสาสมัครกระจายอยู่ในพื้นที่ เช่น สาธารณสุขอำเภอ พัฒนาการอำเภอ ตลอดจนหน่วยงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่

3. การสร้างกระแสให้เกิดการตื่นตัว รับรู้ผ่านผู้นำท้องถิ่น และสื่อสาธารณะต่าง ๆ

4. การประสาน เตรียมการการเบื้องต้นอย่างไม่เป็นทางการกับบุคคล และเครือข่ายที่มี

ศักยภาพ

ขั้นดำเนินโครงการ

1. การให้ทุกองค์กรเข้าร่วมอย่างเท่าเทียมด้วยความสมัครใจ

2. การเปิดประชุมแนะนำโครงการอย่างมีความหมาย ให้เห็นความจำเป็นและประโยชน์จากโครงการที่ชัดเจน

3. การให้เกิดการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบตามความถนัดและความสนใจ

4. การให้เกิดความสำนึกโดยเน้นบทบาทของการเป็นมนุษย์ที่มีคุณธรรมและการช่วยสร้างสรรค์สังคมแห่งความเอื้ออาทร

5. การใช้กระบวนการเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และพัฒนาโครงการที่สามารถเพิ่มพลังในการสนับสนุนเปลี่ยนแปลงให้กับชุมชน โดยเฉพาะกระบวนการ Appreciation Inquiry หรือ AI (สุนทรียสนทนา) ซึ่งเน้นการคิดการทำงานเชิงบวก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1) การค้นหาศักยภาพ สิ่งดี ๆ ที่เป็นทุนในการทำงาน (Discovery)

2) การสร้างฝัน (Dream)

3) การสานฝัน (Design)

4) ร่วมกันฝันฝ่าสู่เป้าหมาย (Destiny)

6. การจงใจเชิงผลประโยชน์แก่สังคม และประโยชน์ส่วนตน

7. การสร้างความเชื่อมั่น และความมั่นใจในความสำเร็จของโครงการด้วยระบบการบริหารจัดการที่ดี และการหนุนเสริมจากองค์กรของรัฐและเอกชน

8. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายให้สามารถทำงานได้

9. การพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะการหนุนเสริมจากองค์กรที่กระจายอยู่ในชุมชน

10. การประชาสัมพันธ์ สร้างกระแส และให้การรับรู้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการระดับอำเภอไชยา

มีเป้าหมายและกลยุทธ์ในการดำเนิน โครงการดังนี้

1. วิสัยทัศน์

“เครือข่ายองค์กรชุมชนอำเภอไชยาเป็นศูนย์กลางในการสร้างและขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนและพลิกฟื้นไชยาเป็นเมืองแห่งการเอื้ออาทร”

2. เป้าประสงค์

- 1) ชาวไชยามีสวัสดิการที่ดีตลอดชีวิต
- 2) ผู้ยากลำบากกลายเป็นสุขด้วยระบบสวัสดิการชุมชน

3. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างสวัสดิการชุมชนแก่ชาวไชยา โดยองค์กรชุมชน และคนไชยา
- 2) เพื่อสร้างหลักประกัน และความมั่นคงในชีวิตแก่ประชาชน และสมณเพศชาวไชยาทุกภาคส่วน ด้วยกระบวนการสวัสดิการชุมชน
- 3) เพื่อช่วยเหลือผู้ยากลำบากในอำเภอไชยาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยระบบสวัสดิการชุมชนและหลักการพัฒนายั่งยืน
- 4) เพื่อเสริมศักยภาพ และพัฒนาขีดความสามารถขององค์การสมาชิกของเครือข่ายในการจัดสวัสดิการและการจัดการองค์กร
- 5) เพื่อหนุนเสริมการพัฒนาสังคมไชยา สู่มืองแห่งปัญญาและการเอื้ออาทร

4. การกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

ที่ประชุมกลุ่มแกนนำในอำเภอไชยา ได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินงาน โดยยึดหลักของ Balanced Score Card ใน 4 มุมมอง ดังนี้

1) มุมมองด้านการเงิน

การระดมทุนและการจัดตั้งมูลนิธิชุมชน อำเภอไชยา

2) มุมมองคนผู้ให้หรือผู้รับบริการ

การสร้างแรงจูงใจแก่กองทุน องค์กรชุมชน ประชาชนและผู้ยากลำบาก ในการร่วมสนับสนุนโครงการ

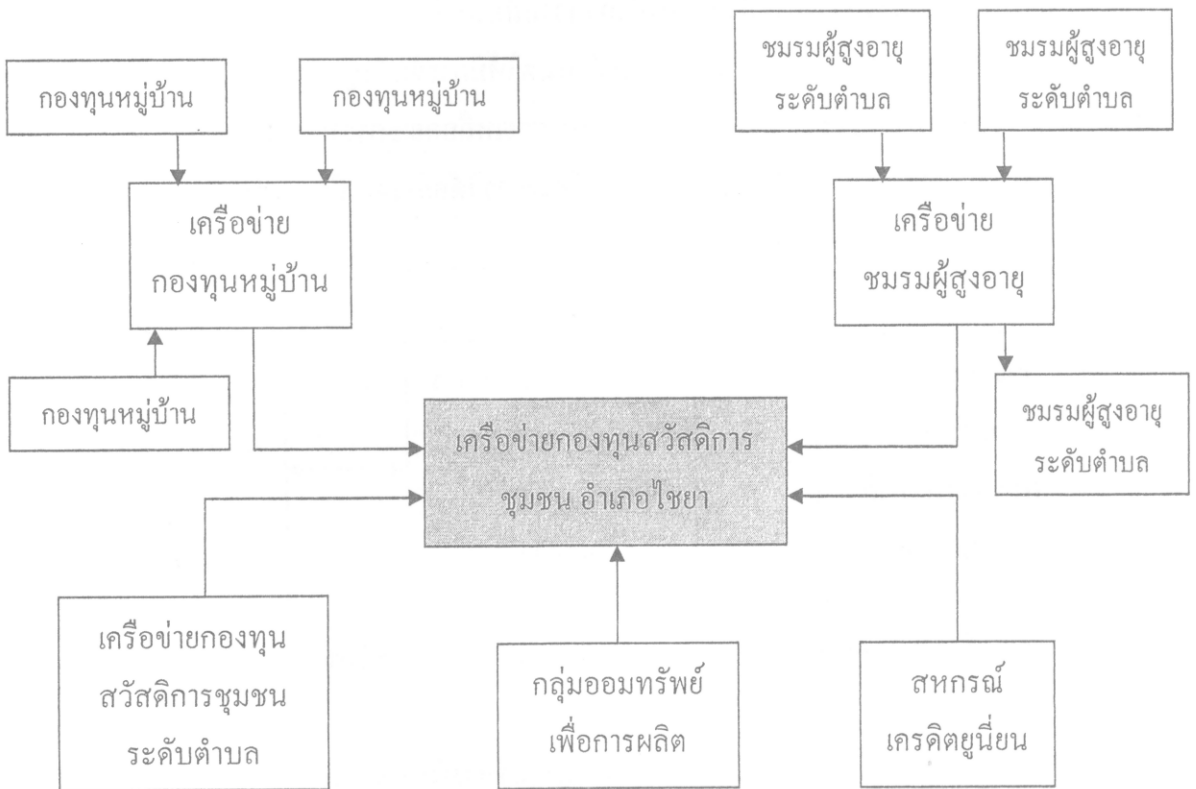
การบูรณาการเครือข่ายกองทุนดังกล่าวยึดหลักสำคัญ 3 ประการคือ

1) หลักความเสมอภาค และความเท่าเทียมให้ทุกเครือข่ายมีบทบาทเท่าเทียมกัน และให้มีตัวแทนร่วมในการบริหารเครือข่ายในจำนวนเท่ากัน

2) หลักความอิสระ ให้ทุกเครือข่ายและกลุ่มสมาชิกต่าง ๆ คงดำเนินงานตามปกติของกลุ่ม และไม่ได้ผลกระทบในทางลบจากการร่วมดำเนินการเครือข่ายในระดับอำเภอ

3) หลักร่วมรับประโยชน์ ทุกองค์กรที่ร่วมรับผิดชอบในการผลักดันการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการระดับอำเภอ จะได้รับประโยชน์ในการเสริมศักยภาพของกลุ่มให้เข้มแข็งขึ้น

จากหลักการดังกล่าว การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการอำเภอไชยา จึงมีรูปแบบการบริหารเครือข่ายตามแผนภูมิที่ 4-1

แผนภูมิที่ 4-1 รูปแบบการบริหารเครือข่าย

3. การกำหนดระบบ รูปแบบ และโครงสร้างการบริหาร

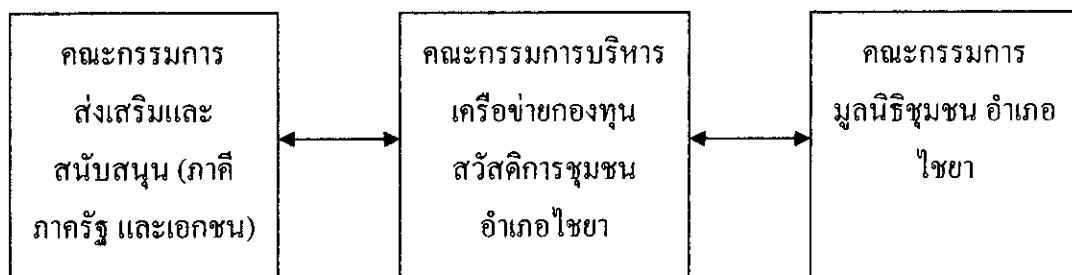
การพัฒนาจากโครงการวิจัยทำให้ได้ข้อบ่งชี้ที่ผ่านความเห็นชอบเองที่ประชุมใหญ่อย่างเป็นเอกฉันท์ ข้อบ่งชี้ดังกล่าวประกอบด้วย 9 หมวด 51 ข้อ ซึ่งมีสาระหลักในเป้าหมายทิศทางการดำเนินงาน การวางระบบการบริหาร การกำกับการบริหาร การออกแบบโครงสร้างในการทำงาน ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ ที่จำเป็นในการบูรณาการเครือข่ายให้มีเอกภาพ (ตามรายละเอียดในภาคผนวก ก.)

4. การสร้างความมั่นคงให้กับเครือข่าย

ความมั่นคงและยั่งยืนของเครือข่ายและกองทุนสวัสดิการเป็นประเด็นสำคัญมากในการขับเคลื่อนโครงการ การศึกษาได้สร้างความมั่นคงให้แก่เครือข่ายด้วยวิธีการ ดังนี้

4.1 การกำหนดกลไก และองค์กรสนับสนุน

การกำหนดโครงสร้างการบริหารคำนึงถึงความสัมพันธ์กับภาครัฐ และการเสริมสร้างความมั่นคงด้านการเงินให้แก่กองทุนในระยะยาว โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งมูลนิธิชุมชน (Community Fund) อำเภอไชยา ทำหน้าที่สนับสนุน ช่วยเหลือคณะกรรมการบริหารเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนของอำเภอไชยาให้สามารถดำเนินโครงการได้อย่างต่อเนื่อง ตามแผนภูมิด้านล่าง การสร้างความมั่นคงให้กับเครือข่าย

แผนภูมิที่ 4-2 คณะกรรมการที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งแก่เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน

4.2 การกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการด้านการบริหารเงินกองทุน

4.2.1. เงินรายได้ เงินรายได้ในการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอไชยา มาจาก 4 แหล่งหลักดังนี้

1) เงินออมจากสมาชิก ใช้ประโยชน์ในการจัดสวัสดิการ หรือหนุนเสริมกิจกรรมที่เอื้อต่อความเข้มแข็งของระบบสวัสดิการของสมาชิกเท่านั้น

2) เงินสนับสนุนจากกองทุนหรือมูลนิธิชุมชน อำเภอไชยา ใช้เพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ยากลำบากตามเหตุจำเป็น และใช้เพื่อสนับสนุนงานพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย และระบบสวัสดิการชุมชน

3) เงินงบประมาณและเงินอุดหนุนจากหน่วยงานของรัฐ ใช้ตามวัตถุประสงค์และวิธีการของการอุดหนุน

4) เงินผลประโยชน์จากการบริหาร ใช้เพื่อการพัฒนาระบบสวัสดิการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิก และใช้ในการบริหารงานของเครือข่าย

4.2.2. รายจ่ายประกอบด้วย

- 1) เงินสวัสดิการแก่สมาชิกตามระเบียบ
- 2) เงินบำเหน็จ บำนาญสมาชิกที่มีคุณสมบัติครบตามเงื่อนไข
- 3) ค่าใช้จ่ายในกิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิก
- 4) ค่าใช้จ่ายในการบริหาร
- 5) ค่าใช้จ่ายอื่นๆตามความจำเป็น

4.3 การควบคุมด้านการเงิน

4.3.1. การรับเงิน การรับเงินทุกครั้งต้องออกหลักฐานการรับ หรือใบเสร็จรับเงินในนามของเครือข่ายอย่างชัดเจน

4.3.2. การเก็บรักษาเงิน

1) เงินที่ได้รับหรือเงินคงเหลือจากการดำเนินงานให้นำฝากไว้กับสถาบันการเงิน หรือองค์กรการเงินชุมชนให้ท้องถิ่นที่มีความน่าเชื่อถือ

2) ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายเงิน จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน โดยการเบิกเงินจากบัญชีที่ฝากไว้ จะต้องมีลายมือชื่อคณะกรรมการไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่ง

3) ให้ประธาน หรือเจ้าหน้าที่การเงินมีอำนาจในการเก็บเงินสดไว้ในมือไม่เกินตามที่คณะกรรมการเครือข่ายกำหนด

4.4. การหาผลประโยชน์จากเงินกองทุน

ให้คณะกรรมการบริหารสามารถจัดหาผลประโยชน์จากเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ โดยคำนึงถึงความเสี่ยงจากการลงทุน ซึ่งอาจลงทุนได้ในกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) การซื้อพันธบัตรรัฐบาล หรือสถาบันการเงินของรัฐ
- 2) การฝากประจำกับองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งและมั่นคง
- 3) การให้สินเชื่อแก่องค์กรสมาชิก
- 4) ลงทุนอื่นๆตามความเห็นชอบของผู้แทนสมาชิก

5. การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารเครือข่าย

หลังจากที่ประชุมได้เห็นชอบในข้อบังคับของเครือข่ายแล้ว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

5.1 ประสานให้แต่ละเครือข่าย เสนอบุคคลที่เหมาะสม จำนวน 2 คน เพื่อเป็นคณะกรรมการบริหารเครือข่าย

กรณีขององค์กรที่ยังไม่มีเครือข่าย ได้แก่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมทุกองค์กรเพื่อคัดเลือกผู้แทนของกลุ่มจำนวน 2 คน เพื่อเป็นคณะกรรมการบริหารเครือข่าย

5.2 เชิญผู้แทนที่ได้รับการเสนอชื่อของแต่ละเครือข่ายประชุมเพื่อคัดเลือกประธานเครือข่าย และตำแหน่งต่าง ๆ ตามกำหนดในข้อบังคับ ผลการประชุมได้คณะกรรมการบริหารเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอไชยา ชุดที่ 1 ดังนี้

1) นายรัชชัย ค้วงโยธา	ตำแหน่งประธาน
2) นายเสรี แก้วเกิด	ตำแหน่งรองประธาน
3) นายหิรัญ เรื่องสวัสดิ์	ตำแหน่งเลขานุการ
4) นางนุปลา ดวงแก้ว	ตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการ
5) นายสมใจ ตะนาวศรี	ตำแหน่งเหรัญญิก
6) นายมงคล นิลรัตน์	ตำแหน่งประชาสัมพันธ์
7) นายสำเร็จ คงเทพ	ตำแหน่งนายทะเบียน
8) นางกัลยา แก้วเล่มี่ด	ตำแหน่งสวัสดิการ
9) นายเจือ เวทยาวงศ์	ตำแหน่งกรรมการ
10) นายราชิต มัสสกุล	ตำแหน่งกรรมการ
11) น.ส.สำรวย มีขนอน	ตำแหน่งกรรมการ
12) นายจรัล เรืองเวช	ตำแหน่งกรรมการ

5.3 หลังได้กรรมการตามข้อ 2 แล้ว ได้มีการประชุมคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน และที่ปรึกษา จำนวน 2 คน ดังนี้

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1) นายสอรัฐ มากบุญ วิทยาลัยชุมชนสุราษฎร์ธานี
- 2) นายณรงค์ เสมียนเพชร ประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอไชยา

กรรมการที่ปรึกษา

- 1) ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11
- 2) พัฒนาการ อำเภอไชยา

ด้วยกระบวนการดังกล่าว จึงทำให้คณะกรรมการบริหารเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอไชยา ชุดที่ 1 มีคณะกรรมการที่ปรึกษา 2 คน คณะกรรมการบริหาร 14 คน และรอกกรรมการที่

เป็นผู้แทนจากมูลนิธิชุมชน อำเภอไชยา 1 ตำแหน่ง ซึ่งจะทราบชื่อเมื่อการจัดตั้งมูลนิธิดำเนินการแล้วเสร็จ

6. การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่และอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้คณะกรรมการบริหารเครือข่ายปฏิบัติงานได้ จำเป็นต้องหนุนเสริม และเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ดังนี้

6.1 การจัดหาสำนักงาน หรือศูนย์ประสานงานของเครือข่าย หลังการสำรวจอาคาร ณ สถานที่ต่างๆ ในเขตเมืองไชยาแล้ว ที่ประชุมได้เห็นชอบให้ใช้อาคารเรียนที่สถานศึกษาถูกยุบเลิก บริเวณวัดศรีเวียง ตำบลเวียง ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นศูนย์ประสานงานของเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และเป็นที่ทำการชมรมผู้สูงอายุตำบลเวียงอยู่แล้ว เป็นสำนักงานของเครือข่าย

6.2 การสนับสนุนการประชุมของคณะกรรมการบริหาร เนื่องจากเป็นสำนักงานใหม่ที่ขาดความพร้อมในทุกด้าน แต่มีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาเครือข่าย และสวัสดิการสมาชิกตามข้อบังคับ จึงจำเป็นต้องสนับสนุนช่วยเหลือให้คณะกรรมการบริหารประชุมได้อย่างต่อเนื่อง โดยการหนุนเสริมประกอบด้วย

- 1) การออกหนังสือเชิญประชุม
- 2) การช่วยจัดทำงานการประชุม
- 3) การสนับสนุนค่าเดินทางและอาหารว่าง
- 4) การดำเนินการอื่นๆตามที่คณะกรรมการบริหารร้องขอ

6.3 การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำงาน การดำเนินการของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายจำเป็นต้องมีวัสดุ และอุปกรณ์พื้นฐาน ดังนี้

- 1) ไบสมัครของสมาชิก
- 2) ไบเสรีรับเงิน
- 3) สมุดออมเงินสะสมของสมาชิก
- 4) สมุดทะเบียนสมาชิก
- 5) สมุดบัญชี
- 6) ตรายาง/ตราประทับ
- 7) วัสดุสำนักงาน
- 8) ครุภัณฑ์ประจำสำนักงาน

7. การเตรียมองค์กรสาขา

การรับสมัครการให้บริการแก่สมาชิกให้ทั่วถึงทั้งอำเภอ จำเป็นต้องมีสำนักงานบริการกระจายในพื้นที่ต่างๆอย่างพอเพียง และเหมาะสม ข้อบังคับของเครือข่ายจึงกำหนดให้มี “องค์กรสาขา” โดยคัดเลือกจากองค์กรสมาชิกของเครือข่ายที่มีความพร้อม ซึ่งในการคัดเลือกองค์กรสาขาคณะกรรมการบริหารได้ดำเนินการดังนี้

- 1) การกำหนดบทบาทขององค์กรสาขา
- 2) กำหนดคุณสมบัติขององค์กรสาขา
- 3) กำหนดเงื่อนไข ค่าตอบแทนแก่องค์กรสาขา

ซึ่งคณะกรรมการบริหารในการประชุมครั้งที่ 2 /2550 วันที่ 27 กันยายน 2550 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับองค์กรสาขาไว้ ดังนี้

7.1 คุณสมบัติขององค์กรสาขา

- 1) เป็นองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมด้านการออมทรัพย์ หรือกิจกรรมด้านสวัสดิการชุมชน
- 2) เป็นองค์กรที่มีสมาชิกไม่น้อยกว่า 50 คน
- 3) มีสถานที่ตั้งขององค์กรที่ชัดเจน
- 4) มีบุคลากรที่ให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างต่อเนื่อง
- 5) เป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีความน่าเชื่อถือ
- 6) กรณีเป็นกองทุนหมู่บ้านจะต้องได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

7.2 ค่าตอบแทนแก่องค์กรสาขา

- 1) องค์กรสาขาที่ให้บริการสมาชิกของเครือข่าย น้อยกว่า 100 คน ได้รับค่าตอบแทนในอัตรา 3 บาท/สมาชิก/เดือน
- 2) องค์กรสาขาที่ให้บริการสมาชิกของเครือข่าย ระหว่าง 100-200 คน ได้รับค่าตอบแทนในอัตรา 3.50 บาท/สมาชิก/เดือน
- 3) องค์กรสาขาที่ให้บริการสมาชิกของเครือข่าย มากกว่า 200 คน ได้รับค่าตอบแทนในอัตรา 4 บาท/สมาชิก/เดือน

หลังจากกำหนดรายละเอียดที่ชัดเจนแล้ว คณะกรรมการบริหารเครือข่ายได้ออก

หนังสือเชิญชวนองค์กรชุมชนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด เข้าร่วมทำความเข้าใจ และพิจารณابันทึกร่วมกัน และนัดหมายลงนามในบันทึกข้อตกลงพร้อมกันอย่างเป็นทางการ ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 ณ ศูนย์การเรียนรู้วัดเวียง อำเภอไชยา ซึ่งมีองค์กร เข้าร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลง จำนวน 13 องค์กร ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคอนครีต
- 2) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโพธิ์
- 3) ชมรมผู้สูงอายุตำบลเวียง
- 4) สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนไชยราษฎร์
- 5) กองทุนหมู่บ้านยางขวน
- 6) ชมรมผู้สูงอายุพุมเรียง

- 7) สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านนาเจริญ
- 8) ชมรมผู้สูงอายุตำบลโมถ้าย
- 9) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองผักหนาม
- 10) กองทุนหมู่บ้านเค็มเจ้า
- 11) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านไทรงาม
- 12) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านปากท่อ
- 13) ชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลไชยา

แผนที่แสดงที่ตั้งขององค์กรสาขา

8. การประชาสัมพันธ์เครือข่าย และสวัสดิการของเครือข่าย

การประชาสัมพันธ์เป็นหัวใจของความสำเร็จในการดำเนินงานของโครงการนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการ และสื่อในหลายช่องทาง ประกอบด้วย

- 8.1 การประชาสัมพันธ์ผ่านบุคคล โดยการพูดคุยรายบุคคล การประชุมชี้แจงในโอกาสต่างๆ โดยเฉพาะในวันประชุมของกลุ่มต่างๆ

8.2 การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสาธารณะ โดยการกระจายเสียงผ่านวิทยุชุมชน หอกระจายข่าว และผ่านสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

8.3 การประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร โดยการจัดทำแผนพับ ใบปลิว ติดประกาศตามร้านค้า และอาคารที่เป็นจุดบริการชุมชนในพื้นที่ต่างๆ

8.4 การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ ติดตั้งบริเวณสี่แยกถนนสายหลักในเขตอำเภอไชยา

การประชาสัมพันธ์ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างกระแสการรับรู้ และให้ความรู้แก่สมาชิก และประชาชนทั่วไป ขอบังคับจึงกำหนดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลการบริหารแก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

9. การเปิดรับสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอไชยา

จากการรายงานของนายทะเบียน ปรากฏว่า ณ วันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2550 มีผู้สมัครเป็นสมาชิกแล้ว จำนวน 56 คน มีรายได้จากค่าสมัคร จำนวน 560 บาท และมีเงินกองทุนสวัสดิการรวม 18,160 บาท โดยมีสมาชิกส่งเงินล่วงหน้าเป็นเวลา 1 ปี จำนวน 3 ราย

นอกจากจำนวนผู้สมัครจำนวนดังกล่าวแล้ว ยังมีประชาชนรอการสมัครอีกหลายราย ประกอบด้วย

1) สมาชิกผู้สูงอายุตำบลโมถ่าย จะนำสมาชิกของชมรมทั้งหมดเข้าเป็นสมาชิกเครือข่าย โดยขอยุบเลิกสวัสดิการที่ชมรมดำเนินการอยู่เดิม

2) สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ตำบลป่าแวง จะสมัครเป็นสมาชิกในเดือนมกราคม 2551 โดยส่วนใหญ่จะส่งเงินออม สะสมตลอด 1 ปี (12 งวด) ในครั้งเดียว

10. การช่วยเหลือผู้ยากลำบาก

การสำรวจข้อมูลผู้ยากลำบากพบว่า ผู้ยากลำบากที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 420 ราย คณะกรรมการบริหารได้พิจารณาให้ความช่วยเหลือโดยเน้นความยั่งยืน ด้วยการจูงใจให้ผู้ยากลำบากดังกล่าวเข้าสู่ระบบสวัสดิการชุมชน สมัครเป็นสมาชิกของเครือข่ายกองทุนสวัสดิการระดับอำเภอ โดยช่วยเหลือด้วยการจ่ายเงินออมรายเดือนให้ในอัตราเดือนละ 50 บาท เป็นระยะเวลา 6 เดือน รวมเป็นเงินออมทั้งสิ้น 300 บาท/ราย เมื่อครบ 6 เดือนแล้วผู้เป็นสมาชิกสามารถขอรับสวัสดิการต่าง ๆ จากกองทุนได้ตามสิทธิ และผู้ที่ต้องการสวัสดิการให้ต่อเนื่องตลอดชีวิต จะต้องส่งเงินออมรายเดือนให้ต่อเนื่องตามข้อบังคับของเครือข่าย

ในส่วนของเงินช่วยเหลือผู้ยากลำบากที่ต้องส่งเป็นเงินออมจำนวน 6 เดือนนั้น คณะกรรมการบริหารเครือข่ายจะได้ประสานขอการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และขอการสนับสนุนจากมูลนิธิชุมชนอำเภอไชยาต่อไป

ภาพที่ 4 คณะกรรมการบริหารเครือข่ายชุดที่ 1

ภาพที่ 5 พิธีลงนามในบันทึกข้อตกลง กับองค์กรสาขา

ภาพที่ 6 ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอไชยาใน
วัยแรกของการเปิดรับสมัคร

สรุปผล

การศึกษาหารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอไชยา สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ สามารถจัดทำฐานข้อมูลผู้ยากลำบากในพื้นที่และได้ข้อสรุปในวิธีการช่วยเหลือผู้ยากลำบากดังกล่าว การศึกษายังได้รูปแบบในการบูรณาการเครือข่ายกองทุนต่าง ๆ จัดทำระบบโครงสร้าง และสร้างความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นโดยเฉพาะการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงทำให้เครือข่ายเปิดรับสมาชิกได้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2550 เป็นต้นมา

อย่างไรก็ตามผลสัมฤทธิ์ของโครงการดังกล่าวในระยะยาวคงต้องรอการประเมินผลช่วงเวลาที่เหมาะสม แต่หากเครือข่ายได้รับการสนับสนุนทางเชิงวิชาการ และการเงินตามความจำเป็น ผสานกับระบบที่ออกแบบไว้ น่าจะทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จ สามารถขยายผลสู่อำเภออื่นได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อให้การเชื่อมโยงเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับอำเภอ บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับความเชื่อถือ และมีความมั่นคงในระยะยาว ฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องจึงควรให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ข้อเสนอต่อกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.1 ดำเนินการให้มีกฎหมาย หรือมติคณะรัฐมนตรี รับรองเครือข่ายกองทุนสวัสดิการระดับอำเภอ เพื่อแสดงว่าการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนดังกล่าวเป็นไปตามนโยบายของรัฐ ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจ และความเชื่อถือแก่ประชาชนในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชนเพิ่มขึ้น

1.2 จัดงบประมาณที่ได้รับในปี 2551 เป็นกรณีพิเศษช่วยเหลือในการเตรียมความพร้อมในการเริ่มกิจกรรม การบริหารงานของเครือข่ายทั้งในด้านสถานที่ ครุภัณฑ์ ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และค่าใช้จ่ายด้านการบริหารงานทั่วไปของสำนักงาน

1.3 สนับสนุนงบประมาณสำหรับผู้ยากลำบาก และปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานงบประมาณจากการสงเคราะห์แบบให้เปล่า เป็นการช่วยเหลือค่าสมัครและเงินออมสะสมรายเดือนเป็นระยะเวลา 6 เดือน ในการเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ และให้ผู้ยากลำบากรับผิดชอบในการส่งเงินสะสมหลังจากระยะเวลาดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ผู้ยากลำบากได้รับสวัสดิการจากกองทุนได้ตลอดชีวิต

1.4 สร้างกลไกหรือบุคคลภาครัฐ รับผิดชอบงานด้านพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รองรับในระดับอำเภอ

1.5 ใช้อุทธศาสตร์อยู่ดี มีสุข สั่งการให้หน่วยงานระดับอำเภอสนับสนุน ให้ความร่วมมือกับ

เครือข่ายฯ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนสวัสดิการระดับอำเภอ

1.6 สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 3-5 ปี โดยเฉพาะการสนับสนุนทางวิชาการ และการประเมินผลโครงการรายปี อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และนำเสนอต่อกระทรวง

1.7 สั่งการให้มีการติดต่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และนำเสนอต่อกระทรวงเพื่อทราบและพิจารณา

1.8 มอบนโยบายแก่สถาบันองค์กรชุมชน (พอช.) ซึ่งมีบทบาทหลักในการผลักดันด้านสวัสดิการชุมชนในปัจจุบัน ในการรับช่วงเป็นที่ปรึกษา และให้การสนับสนุนเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ในระดับอำเภออย่างต่อเนื่อง

1.9 กำหนดนโยบายให้รัฐจัดสรรเงินสวัสดิการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน ในสัดส่วน 1:1 เป็นระยะเวลา 5 ปี โดยลดลงร้อยละ 5 ต่อปี หลัง 5 ปี รัฐจะสมทบร้อยละ 20 ตลอดไป

1.10 ดำเนินการให้มีการรับรองข้อบังคับเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอไชยา ซึ่งข้อบังคับที่เครือข่ายจัดทำขึ้น ให้มีผลเป็นทางการ เพื่อให้ข้อบังคับมีความน่าเชื่อถือแก่บุคคล และหน่วยงานทั่วไป

1.11 ดำเนินมาตรการทางกฎหมายให้ผู้บริจาคเงินช่วยเหลือผู้ยากลำบาก ตลอดจนสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน สามารถนำเงินบริจาคหรือเงินสะสมเข้ากองทุนรายปีลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปีจากเงินจำนวนดังกล่าวได้

2. ข้อเสนอต่อจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.1 จัดสรรเงินกองทุนสวัสดิการระดับจังหวัดให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอไชยา เป็นกรณีพิเศษในปีงบประมาณ 2551 และให้การสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 3-5 ปี

2.2 ดำเนินนโยบายในการใช้เงินกองทุนสวัสดิการที่จังหวัดได้รับการจัดสรรให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งของระบบสวัสดิการชุมชน

2.3 ขยายผลการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอไชยา สู่อำเภออื่นๆ ตามความเหมาะสม

3. ข้อเสนอต่ออำเภอไชยา

3.1 ใช้กลไกภาครัฐในการประชาสัมพันธ์ และสร้างความเชื่อถือให้กับเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับอำเภอ และสนับสนุนให้ประชาชนพื้นที่ต่างๆ สมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ดังกล่าว

3.2 ช่วยเหลือการจัดตั้งมูลนิธิชุมชน อำเภอไชยา และสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นกลไกในการสนับสนุนผู้ยากลำบากในอำเภอผ่านผ่านระบบสวัสดิการชุมชนต่อไป

3.3 ใช้กลไกของอำเภอผลักดันให้การบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นนโยบายของ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอไชยา

4. ข้อเสนอต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรสนับสนุนผู้ยากลำบาก ผ่านเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ตลอดจนให้การสนับสนุน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายตามความเหมาะสม

4.2 ปรับนโยบายและวิธีการในการสงเคราะห์ผู้ยากลำบากขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินการในลักษณะการให้เปล่า เป็นระบบผสมผสาน โดยจัดเก็บสงเคราะห์ส่วนหนึ่ง ส่งเป็นเงิน ออมรายเดือนสะสมกับกองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับอำเภอ

4.3 ร่วมมือกับกองทุนชุมชนในระดับตำบล และกองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับอำเภอในการยกระดับสวัสดิการสังคม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในท้องถิ่นให้ชีวิตมีความมั่นคงในระยะยาว

5. ข้อเสนอต่อคณะกรรมการบริหารเครือข่าย

5.1 ดำเนินการเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนร้อยละ 10 ของประชากรชาวไชยา ภายในระยะเวลา 6 เดือน และให้ได้ร้อยละ 20 ภายในหนึ่งปี

5.2 กระจายช่วงอายุสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอไชยาให้ครอบคลุมทุกวัย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนและคนวัยทำงาน ควรเป็นเป้าหมายหลักในการเชิญชวนให้เข้าเป็นสมาชิกของกองทุนฯ

5.3 เมื่อครบหนึ่งปีของการบริหาร โครงการ ให้ทำการทบทวนอัตราการจ่ายสวัสดิการ ประเภทต่างๆตามสภาพภาพของกองทุน

5.4 พัฒนารูปแบบกิจกรรมในการหาผลประโยชน์จากเงินกองทุนสวัสดิการชุมชน ที่ให้ผลตอบแทนเพิ่มขึ้น เช่นการลงหุ้นร่วมกับวิสาหกิจชุมชนที่มีความมั่นคง การลงทุนทำสวนยางพารา การเลี้ยงสัตว์ในทุ่งหญ้า หรือสวนปาล์มในที่ดินที่ขอเช่าจากราชพัสดุ ตลอดจนกระจายการลงทุนที่หลากหลายเพื่อกระจายความเสี่ยงในการลงทุน

5.5 จัดสัดส่วนเงินผลประโยชน์จากกองทุนที่ใช้ในการบริหารให้ชัดเจน โดยในระยะแรก ค่าใช้จ่ายในการบริหาร ไม่ควรเกินร้อยละ 50 จากเงินผลประโยชน์ และในระยะยาวไม่ควรเกินร้อยละ 2 ของเงินออมสะสมของกองทุน

5.6 ดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการกระจายข่าวผ่านวิทยุชุมชน และหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน

5.7 ดำเนินการฝึกอบรม พร้อมอุปกรณ์ บุคลากร และเครื่องมือสื่อสารให้มีความพร้อม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน และอำนวยความสะดวกในการประสานงานกับองค์กรสาขาและบุคคลทั่วไป

5.8 บริหารงานตามโครงสร้างการบริหาร และให้คณะกรรมการแต่ละท่านรับผิดชอบงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

5.9 ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับนายอำเภอไชยา พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11 ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 66 จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสถาบันพัฒนาชุมชนในการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนในอำเภอไชยาให้เข้มแข็งต่อไป

5.10 ดำเนินการเชิงรุกในการรับสมัครสมาชิกกองทุนสวัสดิการอย่างต่อเนื่อง

5.11 จัดระบบวิธีที่เหมาะสมในการจูงใจอาสาสมัครในชุมชนทั้ง อพม. และอสม. ในการสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายโดยเฉพาะการเชิญชวนประชาชนในหมู่บ้านสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน

5.12 หาเงินช่วยเหลือผู้ยากลำบากคนละ 300 บาท เพื่อให้ผู้ยากลำบากมีโอกาสในการเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการระดับอำเภอ โดยเงินช่วยเหลือดังกล่าวควรมาจากองค์กรการเงินในชุมชนหมวดเงินช่วยเหลือสาธารณะประโยชน์ ตลอดจนขอการสนับสนุนจากภาครัฐ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และประชาชนทั่วไป

5.13 สร้างพันธมิตรกับอำเภออื่นๆ เพื่อช่วยเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับเขตพื้นที่ การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับอำเภอ เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทุกส่วน ซึ่งการบูรณาการจำเป็นต้องมีรูปแบบ วิธีการ ระเบียบในการบริหารจัดการเครือข่ายที่ชัดเจน แต่สิ่งที่ยากที่สุด คือการทำให้โครงการสามารถดำเนินการได้ โดยเฉพาะในระยะแรกเริ่มโครงการ เนื่องจากต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆรองรับ ทั้งในด้านสถานที่ ครุภัณฑ์ประจำสำนักงาน บุคลากร ผู้ปฏิบัติงานประจำ และค่าใช้จ่ายในการบริหารงานต่างๆ ซึ่งเกินกำลังที่ผู้แทนจากองค์กรต่างๆจะรับภาระได้ การขับเคลื่อนโครงการให้สัมฤทธิ์ผล จึงต้องมีการหนุนเสริมเชิงนโยบายและทรัพยากรตามความจำเป็น